

3658

A. H.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1.

Bäckahästen:

De påstoda, att bäckahästen blev längre och längre,
så att hur många som helst kunde rida på honom, men så blev
han slutligen allt mindre och mindre, tills de stodo i
vattnet.

Bäckahästen

3658

Kyrkogrim

När de köpt och lagt en ny kyrkogård, var det ingen, som ville bli begravnen först, för han skulle bli kyrkogrim.

A. j.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
2.
—

yrkogrim.

Lia Nisse, Öppmunkhöj, Hc.

3658

W. Reelster 1921
N. A. Nilsson
† 1874 i dia föi

up. K
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

Nissen

Kunde de locka Nissen till sä' drösen, skulle den bli dryg.

Nissen.

3658

A. m.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4.

Spökeri på tanggällen:

Minsta tösen -"gräbban" - skulle välta ner torkad Spökeri.
tång, som de skulle bränna - om kvällen -, för om morgonen
skulle de upp och spinna vid 4 - $\frac{1}{2}$ 5 tiden. Hon gick därupp
på kvällen, men kom strax på huvudet ner igen - så sen
skulle de alltid upp på tanggällen, innan solen gått ner.

Skåne
Mormorsbrev
Ca. 1800
1921

3658

Cyrt. W. Richter
Ber. Riksdagsman
Miss A. Hillen
Juni 18

Lyktgubbe.

Löjtegubbe var någon död, som var uppe och gick och hade ett ljus med sig.

Min morfar och hans bröder hade lantmätare här. Då var här en dräng, som var både halvdöv och halvblind. Han berättade, att det brann i lantmätarens mössa, da de passerade "strandmarken", där de förut hade mätt upp --- sa han skulle säkert "gå igen".

4: m
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

Lyktgubbe.

Lantmätare.

3658

cf: 76
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6.

Varulven:

En man antog en hunds eller vargs skepnad och sökte riva fostret ur en havande kvinna. Mannen blev varulv, för det han skändat en kvinna.

Jag har talas om en gift man-t.o.m. namngiven- som om natten lämnat sin kvinna och gått omkring och hörjat som varulv, men om morgonen lag han i sin säng.

Varulv.

Skane
Memorial
Ka Isie
Sept 1931
Stål

3658

uppt 10 77 P. Richter
Kor. no P. Richter
M. A. M. M. M.
Föd 1874 i h. Isie

E. a.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

Stål lades i loggolvet, för att det skulle gå lättare att troska.

Stål.

Då de skulle ut på varbruket, skulle de lägga stål på stalltröskeln, så blev inte hästarna trötta.

3658

Rad mot lyten.

Längre österut hade kvinnorna "ellakors", som skulle skydda både dem själva och barnen mot sjukdomar och lyten och allt annat otyg.

Hade ett barn ett lyte, så skulle de söka taga en sak hos någon granne, som denne saknade mycket t.ex. en nyckel e.d. Denna skulle de lägga under barnet några nätter, och det skulle bota lytet.

Enk F
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—
8.

Mot Lyten.

Ellakors.

Stulet, hem-
buret.

3658

G. 10
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9.

Väderlekstecken:

1. När östan börjar droppa,
vill då all ri hålla oppa!
2. När då 'sölar' i sjön i Böste /väster/ -- regn.
" " " " " Ö.Torp /öster/ -- torrväder

Väderleks-
tecken.

3658

6: d 1461
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

10.

Dynekälla

Det var ett svart tonkar, och det omöjligt att finna vatten. Då rådfrågades en gammal klok spagumma. Hon gav rådet, att man skulle binda för ögonen på en svart hingst, som inte fatt dricka på en vecka. Där han sparkade skulle de gräva. De gjorde så, men så mycket vatten sprang fram, att det översvämnade hela byn, så att träskedarna flöto bort. Därför kalla det "skefallsrännen".

De sökte stanna vattenflödet, men hade bara en dyne som de stoppade i källan, för att den inte skulle svämma över.

Dynekälla.

3658

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

//

Skällsord och talesätt:

Talesätt:

De gamle gubbarna fordrade mycket arbete. Om någon gick i tankarna, sade de: "gå i fårgrångsånger!"-----

"Mannen gick i jorfåmsel": gjorde vad som bar sig. —

"Du mitt gautaora" ----virrepanna.

"Tränos" - om den man inte kunde pränta något i.

"Drusse" - senfärdig.

"Fjums" - tafatt.

"Flabb" - pratsam och grov. i Böste även om en grannes pojke.

3658

Drängarna flytta:

Då drängarna flyttade i slutet av oktober,
skulle de alltid ha kisteäbblen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12.

Kisteäbblen

3658

U:c
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13.

Kyrkflyttning:

Farfar berättade, att när de skulle flytta kyrkan från Lilla Isie här ner, var där en väldig strid. En sade: "Ni ska åtminstone inte få klockan dit!" --- De spände fyra hästar för klockan, men vid skälet mellan byarna, ville hästarna ej draga längre. Farfar var med, så det var ett faktum.

Kyrkklocka
svår flytta.

3658

Kyrkskjuts.

Vi hade en särskild skjuts, som varje söndag skulle till kyrkan. Flickorna turades om att följa med. Största tösen skulle vid hemkomsten från kyrkan kunna repetera "ämnet" och "ingången".

Me
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14.

Kyrkskjuts.

S. Kåre
Wemmenhög
Ca. 1830
1878-1881

3658

J. J. Richter
ber. av Wemmenhög
med A. Richter
född 1874 i Ca. 1881

Avrättning

Halling hade mördat en kvinna. Han hängdes i
V. Wemmenhög i början på 1830-ålet. Farfar - då 20 år -
var med och stod 'spissgård' vid avrättningen.

Wie
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15

Avrättning.

3658

Processlystnad

Här var folket mycket processlystet - min morfar inte minst. Min far brukade gården, och morfar och grannen hade kommit i delo om en pil. Pilen blåste omkull, och far eldade upp den, men processen gick till högsta instans.

11:e
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16.

Process om
en pil.

3658

N. y.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
17

Betäckning av ko:

Om kon betäcktes, då juvret var fullt med mjölk,
blev det en kvigkalv.

Ville inte kon 'ta sig' /bli dräktig/, skulle hon
skäras i örat, så blodet rann. Gamla ryktare hos oss
påstodo absolut, att det hjälpte.

Kvigkalv.

Få ko dräk-
tig.

3658

J:a
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
18.

Nyårstyda:

För cirka 50 år sedan skulle den flicka eller pojke, som ville blicka in i framtiden vid första nyårsnyet gå ut i manskenet och slå upp psalmboken på måfå, så fick hon veta, hur det gick.

Här var en flicka, fosterdotter hos min morfar, som sprang ut och slog upp brudvigseln - och hon blev också gift det året.

Tyda vid
nyårsnyet.

*Grannens
Wärmen (1900)
ca. 1910
(1910)*

3658

*1910-11
Varus Pöytäkirja
Niels J. Niels
Född 1874 (Ka. T. 161)*

Julskämt:

"Gå med grisfoten".

Grannens dräng brukade komma med en kokt grisfot och kastade in den genom dörren. Så sprang han. Kunde de få tag i honom, tvangs han att ta en sup för för varje ben, som fanns i foten. Då har ja'vatt mä' om många ganger Bruket forsvann vid sekelskiftet.

L. Eric, 84

J. a.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—
19.

Julskämt.

Gå med gris-
foten.

3658

71a
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
20

Trettondagsafton:

"Släppa in fågeln".

Liksom man vid julen "gick m ed grisfoten", hade man trettondagsafton ett annat skämt i samma stil. Någon granne hade fangat en fågel och släppte in den i stugan och sprang sin väg. Kunde man få fatt i honom, yvangs han att ta många supar.

Släppa in
fågeln.

L. Isie, Sk.

3658

I:a
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21.

Julafton/och nyårsafton och trettondedagsafton/

När farfar levde på undantag brukade han sitta vid bordänden och läste en bön efter maten.

Det skulle då vara färsk soppa, hönsstek och risgröt med smörhåla i. En sup till smörgåsen och en till steken. Ibland skulle det vara även en sup till gröten "sätta ping för gröten".

Farfar ledde andaktsstunden och sjöng.

Julafton.

3658

Jia
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
22.
—

Julastua:

Denna gick runt en omgång på vart ställe - men inte på juladan och nyarsdan. Det var bara dans och mat och brännvin. Det var ju bäst ha gille, medan de hade mat. De brukade säga: "I morgon ä' dä' julastua där o där...."

Förr var det inte alls ovanligt, att främmande kommo helt plötsligt - inte minst vid högtiderna - och då gällde det att springa fatt en tupp eller höna och steka och i hast damma av bänkadrättarna, da släktingar stod på gården. Telefon fanns ju ej, och brev gitte de inte skriva.

Julastua.

Främmande.

3658

Fild
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
23.

Upptåg fastlagslördag:

Ta ringarna: De pagar, som inte kunde rida skulle "slå katten ur tunnan"., de andra ta ringarna.

De som deltog hade ett band om mossan, så de voro riktigt gramma..De satte upp "fløjelen" och hängde på ringarna, som smeden hade gjort. Så hade var och en en käpp, som han skulle söka fanga ringarna med från hästryggen, men ibland kunde de inte få hästarna när fløjelen. En ring var märkt, och den som fick den blev "kung". Då steg de av och gick in i en gård, och där blev kungen klädd av flickorna med fastlagsris och band. Sen red dom i par omkring till gårdarna och fick traktering. Musik av flöjt eller klarinett. Vin, brännvin, smörgas och sadant vankades. På kvällen hade de fastlagsbal, och då utkorades även en "fastlagsdrottning".

Ta ringarna.

3658

J. 6
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
24.

Annandag påsk

Då hade de lekar på "blejan" / en bit äng, där de blekte linräckorna/. Det var mest bollekar, slå lyra och sadant.

"blejan"

3658

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

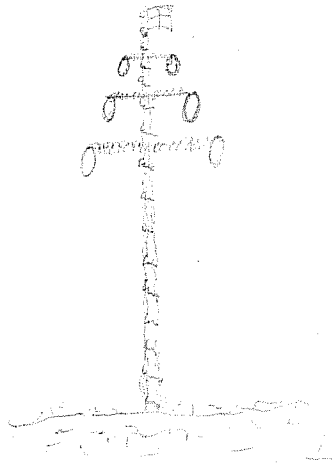
25

X Midsommarfirande:

Midsommarafton dansades det i min ungdom i vägskälet i byn vid dragspel tills langt ut på natten. Seden slutade här för cirka 15 - 20 årsedan.

Majstäng brukade de ha på gårbacken vid sidan om fiskläget /Böste/. Drängar och tösor runtomkring där och fiskarungdomen hjälptes åt att kläda den. De köpte eller lånade stängen och gömde den år från år. På midsommardagen fortsatte dansen.

Stängen kläddes med
Almelöv och grenar
och girlander av buxbom.

Dans i vägskälet.

Majstäng.

Skene
Vemmenhög
La Teie
1931
Vårbruk

3658
Pipps N. Richter
Rund
Var, 10 Röddegsvan Nila.
i Nilsson
Född 1874 i La Teie

91a
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—
26.

Korn skulle sas, när körsbärsträna blomnade,
enligt de gamla.

Husbonden och störste drängen sådde all säden och
började vid fyratiden. Om midjan öste de i.

De hade en sakorg av halm med ett par hankar,
som de hade om axlarna.

När de tesatt /slutat sa/ skulle de ha sågille
för husets folk: då fick de fisk, gröt, brännvin, öl och
plättar.

Kornsädd

sakorg.

Sågille,
såplättar

L. J. Åre

3658

71c
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
27

4/11 / Sista lasset:

Sista neken, som bands kallades "staddaren"
Tre band lades om denna, ett uppe vid axen, ett mitt på
och ett vid roten och så ett par armar. Alla som hjälpt till
med att lägga och räkna samt "staddaren" skulle åka med
hem i sista lasset. /

Sista lasset

3658

71e
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
28.

Husmoderns göromål:

Husmodern skulle själv mata husgrisen, som slaktades till julen.

Hon skulle själv sticka änder och gäss - även om hon var i grossess . Mammor tog skorna av och höll med foten på gasen, tills den var riktigt död, annars gick det inte bra.

Husgrisen.

gässlakt.

3658

71e
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
29.

Kornas skötsel:

Fruntimren, töserna, skulle sköta korna.

På helgdagsaftnarna skulle kreaturen ha bättre och rikligare foder än eljest för att trivas.

Av samma orsak skulle de två ganger på sommaren och två på vintern ha en saltad sill, doppad i tjära.

Kornas
skötsel.

I hemmet

I mitt hem fingo fruntimren sitta vid bordet, men österut var det annorlunda. I min barndom satt i regel far och mor i 'kammaren' och at, men barnen och tjänstfolket i stuan efter rang och värdighet.

Bordsplatser

I kammaren lägo far och mor, de minsta barnen, pigorna och de vuxna töserna. Pägarna lägo ute hos drängarna i dränkkammaren.

Liggplatser.

I 'kistekammaren' förvarades klädstor och kläder. Så var där 'sommarestuan' och 'salen', som vanligtvis stod tom.

Tiggare och handlande fingo ligga i ladugården, allteftersom de voro klädada.

Främmande bjöds dricka ur ett tennkrus. Den ena tösen fick hämta, och så drack värden först. Sedan bjöds på pipa som värden tände och rökte ett par bloss på. Torkade av den på rockärmen och räckte den till gästen. Sedan tände han själv en sämre pipa,

Främmande.

3658

71 an.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

31

Linbrytning

Linbrytning i det fria.

I min barndom brydde de ute i skydd av någon pilevall. Det var ett särskilt brädstängsel och lanade hjuljärn, som de lade linet på, och så ildade en gammal gumma och vaktade, så att det inte tog eld i hörena /Elda inne i bakugn, sade de "kölna" --- ute i det fria: ilda/.

Gropen var C:a 5 alnar lang, ett par alnar djup och c:c:a 5 kvarter bred. Den hade an avsats i ena ändan, där käringen kunde sitta. De eldade med halm och ris.

Knippena lades tvärsöver på stängerna och vändes, då de torkat på ena sidan.

De bytte folk gårdarna emellan. Drängarna "krossade" det grova / skavade/, sen fick fruntimren taga vid finbryda lenet.

3658

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

32

Förning.

Förr brukade de alltid ha "förning" med sig, da
de skulle ut och hälsa på eller på gillen.

Till förningen härde spödekaga /spettkaka/, bröd,
mjölk, slaktade höns, rödbetor, men aldrig brännvin - det
hade de nog av själva.

Till barnsängskvinnan hade de med gröt.

"Baläija" --- förningen

Förning